

บทที่ 2

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ความเป็นมาของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์ หรือกิจการตลาดทุนนั้น เป็นสถาบันทางเศรษฐกิจที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมาเป็นเวลานาน ระบบเศรษฐกิจทั้งหมดมีการเกษตรเป็นหลัก การอุตสาหกรรมเพิ่งจะได้เริ่มก่อตัวขึ้นและพัฒนาไปอย่างจริงจังเมื่อประมาณ 20 ปีที่ผ่านมาเอง คือตั้งแต่ปลายช่วงพ.ศ. 2490 และภายหลังจากที่ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ซึ่งได้เริ่มใช้ในปีพ.ศ. 2504 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ผลของการพัฒนาตามแผนดังกล่าวได้ทำให้ภาคอุตสาหกรรมของประเทศขยายตัวเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เพิ่มผลผลิตให้แก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก

ประเทศไทยเริ่มมีสถาบันทางการเงินที่ทำหน้าที่ระดมเงินทุนมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2431 ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว¹ โดยมีธนาคารฮ่องกง และเซี่ยงไฮ้ได้มาเปิดสาขาขึ้นในประเทศไทยเป็นแห่งแรก และต่อมาก็มีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศอื่น ๆ มาเปิดดำเนินการเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ตลอดจนมีธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย เปิดดำเนินการอย่างกว้างขวาง นอกจากนั้นก็มีสถาบันการเงินประเภทอื่นคิดตามมา คือ ธนาคารออมสินและบริษัทประกันภัยและประกันชีวิต ลักษณะ

¹ศุภกรีย์ แก้วเจริญ "ความหมายและความสำคัญของตลาดทุนและบทบาทของทางการในการดำเนินการพัฒนาตลาดทุน" จุลสารตลาดเงินและตลาดทุน (กันยายน 2514) : หน้า 77.

การดำเนินงานของสถาบันการเงินประเภทเหล่านี้ ได้สนองความต้องการเงินทุนได้เพียง
 ในขอบเขตจำกัด ส่วนใหญ่แล้วเป็นการใหญ่ขึ้นในระยะสั้น อย่างไรก็ตามการเพิ่มพูนของ
 การผลิตและการค้าอันเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นผลให้
 สถาบันการเงินต่าง ๆ ต้องขยายตัว มีการพัฒนา ดังนั้นในปีพ.ศ. 2496 จึงเกิดมี
 บริษัทหลักทรัพย์อันเป็นสถาบันการเงินชนิดหนึ่ง ซึ่งประกอบธุรกิจหลักทรัพย์คานกิจการนาย
 หนาและการค้าหุ้นคิดตามมาหลายสถาบัน ในการนี้บริษัท เบิร์ก จำกัด ซึ่งมีนาย วิลลิส
 เฮสซาร์ เบิร์ก ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2496 งานหลักของบริษัทนี้คือ
 ประกอบธุรกิจคานนำเข้าและส่งออกก่อนและเริ่มดำเนินการคานกิจการนายหนาและค้าหุ้น
 อย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2506 นอกจากบริษัท เบิร์ก จำกัด แล้ว บริษัทลีทวงมิ่ง จำกัด
 ก็ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2502 และในปี พ.ศ. 2503 กลุ่มเอกชนซึ่งส่วน
 ใหญ่เป็นชาวต่างประเทศได้จัดตั้งสถาบันการเงินประเภท "บริษัทจัดการลงทุน" ขึ้น
 ดำเนินกิจการในลักษณะ "กองทุนรวม" โดยให้ชื่อว่า "กองทุนรวมไทย" ครั้นใน
 เดือนกรกฎาคม 2505 กลุ่มอุตสาหกรรมเอกชน จึงได้รวมกันจัดตั้งกิจการขึ้นดำเนินงาน
 ในลักษณะ "สถานปริวรรตหุ้น" หรือที่เรียกว่า "ตลาดหลักทรัพย์" หรือ "ตลาดหุ้น"
 ในรูปของทางหุ้นส่วนจำกัด ต่อมาได้เปลี่ยนสภาพนิติบุคคลจากทางหุ้นส่วนจำกัดมาเป็นบริษัท
 จำกัดในปีต่อมา โดยให้ชื่อว่า บริษัทตลาดหุ้นกรุงเทพ จำกัด ซึ่งมีทุนจดทะเบียน
 250,000.00 บาท แบ่งออกเป็น 50 หุ้น ๆ ละ 5,000 บาท ผู้ถือหุ้นมี 50 คน แบ่ง
 เป็นสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย 32 คน ในจำนวนนี้ 9 คนเป็นเชื้อชาติไทย
 สัญชาติไทย อีก 23 คนเป็นชาวต่างประเทศที่อยู่ในประเทศไทยส่วนสมาชิกที่มีภูมิลำเนา
 อยู่ต่างประเทศมี 18 คน¹

¹ ลัดดา ศรีสุสานนท์ "การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ ปริณญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 50

ตามระเบียบของตลาดหุ้นที่จัดตั้งขึ้นนี้ ระบุว่าผู้ที่ซื้อขายหุ้นในตลาดใดต้องเป็นสมาชิกของตลาดหุ้นเท่านั้น กล่าวคือ ผู้ต้องการซื้อขายหุ้นในตลาดหุ้นจะต้องซื้อขายผ่านนายหน้าที่เป็นสมาชิกของตลาดหุ้น และนายหน้าจะคิดค่านายหน้าจากผู้ซื้อขายหุ้นในอัตรา 1.25% ของราคาหุ้นที่ซื้อขาย

ต่อมาในต้นปี 2509 บริษัทสินอุทิศสาทรกรรมไทย จำกัด ซึ่งเป็นกิจการในเครือของบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ก็ได้เปิดดำเนินการอีกบริษัทหนึ่งและในปี พ.ศ. 2512 - 2513 ก็ได้มีการจัดตั้งบริษัทขึ้นประกอบธุรกิจเงินทุน และธุรกิจหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งบริษัทตลาดหุ้นกรุงเทพ จำกัด เป็นต้นมา การซื้อขายหุ้นก็ยังเป็นไปอย่างไม่สู้กว้างขวางนัก แมวารัฐบาลได้พยายามชักชวนให้ชาวต่างประเทศมาลงทุนโดยสร้างบรรยากาศในการลงทุนที่ดี ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้กระตุ้นให้มีการระดมเงินทุนขึ้นอย่างเป็นที่จับใจ ในปี พ.ศ. 2511 โดยมีการออกหุ้นสำหรับตลาดใหม่ขึ้น และออกจำหน่ายอย่างกว้างขวางแต่ก็ยังไม่ได้รับความสนใจจากประชาชนเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะยังเป็นของใหม่ และประกอบกับอุปสรรคและสภาวะอื่น ๆ ที่ทำให้ประชาชนไม่สนใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์อันใด

1. ภาวะทางด้านการเศรษฐกิจและการเมือง กล่าวคือ อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจยังไม่บรรลุเป้าหมาย ประชาชนยังมีรายได้เฉลี่ยต่อกันต่ำ ทำให้ไม่สามารถมีเงินออมไปลงทุนได้

005240

2. การขาดแคลนข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุน
3. กฎหมายที่จะจูงใจให้มีการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ยังไม่มี เช่น การให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์
4. อิทธิพลของสภาพสังคมไทยมักไม่นิยมให้กู้ยืมในระยะยาว

อุปสรรคต่าง ๆ ที่กล่าวนี้ทำให้การซื้อขายหุ้นมีน้อยและอยู่ในวงจำกัด โดยมีปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านตลาดหุ้นกรุงเทพตั้งแต่ปี 2507-2516 มีมูลค่าโดยเฉลี่ย

ไม่เกินปีละ 86.5 ล้านบาท โดยมีมูลค่าสูงสุดเท่ากับ 160.1 ล้านบาทในปี 2511 และมีมูลค่าการซื้อขายต่ำสุดเท่ากับ 26 ล้านบาท ในปี 2507 และการซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านตลาดหุ้นกรุงเทพตามทักลวามานกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ เป็นการซื้อขายหุ้นสามัญมีหุ้นกู้แต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

อาจจะกล่าวได้ว่าธุรกิจการถือหุ้น มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ระยะหนึ่ง คือปี 2509-2511 เป็นระยะที่ราคาหุ้นอยู่ในระดับสูง แต่ก็ยังไม่ถึงขั้นที่ควร ตัวอย่างในปี 2512 ซึ่งมีบริษัทที่เสนอขายหุ้นอยู่ 31 บริษัท และกองทุนรวม 1 กองทุน ในจำนวนนี้มีหุ้นประมาณ 7-8 บริษัทเท่านั้นที่มีการซื้อขายอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ในปี 2512-2513 ได้มีการจัดตั้งบริษัทนายหน้าและธนาคารลงทุนขึ้นหลายแห่ง ธุรกิจเหล่านี้ได้ทำการซื้อขายหุ้นควยบางส่วน โดยมีได้ให้ตลาดหุ้นทราบซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า บริษัทตลาดหุ้นกรุงเทพ จำกัด น่าจะมีขอบปรองบางอย่าง ซึ่งทำให้ผู้ลงทุนไม่เห็นความสำคัญองตลาดหุ้น ในฐานะเป็นแหล่งข่าวสารและอำนวยความสะดวกในการซื้อขายหุ้น

✓ ขอบปรองต่าง ๆ ที่มีผลทำให้ตลาดหุ้นกรุงเทพไม่เป็นศูนย์กลางการซือขายหุ้นในฐานะตลาดหุ้นอาจสรุปได้ดังนี้

1. มิได้เป็นสถาบันที่จะให้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจอย่างเพียงพอ และเชื่อถือได้ ตามปกติตลาดหุ้นควรเป็นสถาบันที่ให้ข่าวสารเกี่ยวกับธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทที่ขึ้นทะเบียนไว้กับตลาดหุ้น ตลาดหุ้นควรมีการพิมพ์การเงินของบริษัทที่ขึ้นทะเบียนเผยแพร่แก่สาธารณชน รวมถึงข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการลงทุน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการลงทุนหลักทรัพย์ในตลาดหุ้นให้มากขึ้น แต่ตลาดหุ้นกรุงเทพก็ไ้พยายามเผยแพร่ข่าวสารของบริษัที่ขึ้นทะเบียนไว้ทั้งข่าวสารที่ไ้มีการเผยแพร่บางเล็กน้อยก็ไมแนใจว่าจะเชื่อถือได้เพียงใด เพราะตลาดหุ้นเป็นของกลุ่มบุคคลเพียงกลุ่มเดียว มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะ

2. มิไ้มีการประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนทราบว่าขณะนี้มีตลาดหุ้นตั้งอยู่ที่ใด จากการสอบถามบุคคลต่าง ๆ มาส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่ามืตลาดหุ้น หรือบางคนทราบว่ามืตลาดหุ้นแต่ไม่ทราบว่าอยู่ที่ใด ซึ่งนับว่าเป็นขอบปรองประการหนึ่ง

3. มีบุคคลเป็นจำนวนมากที่ต้องการจะซื้อหุ้น แต่ไม่เข้าใจวิธีการซื้อขายว่าจะทำอย่างไร ประกอบกับไม่ทราบว่าจะไปติดต่อซื้อได้ที่ไหน ส่วนใหญ่มักจะถามจากเพื่อนฝูงคนรู้จักกันว่าพอจะหาซื้อได้ที่ไหนบ้าง ถ้าไม่มีใครทราบก็เลิกความคิดที่จะซื้อหุ้นไปลงทุนอย่างอื่นแทน หรือบางครั้งอาจซื้อได้แต่ก็ในราคาที่ไมยุติธรรม ผู้ขายบางคนไต่กำไรอย่างมากมายมหาศาล จากการซื้อขายกันนอกตลาดหุ้น ทั้งนี้เพราะผู้ซื้อไม่มีความรู้ว่าจะหาซื้อได้ที่ใด และราคาที่แท้จริงเป็นอย่างไร ก่อนที่จะมีการจัดตั้งตลาดหุ้นกรุงเทพฯ ผู้เคยซื้อหุ้นบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ในราคา 170 บาท จากบุคคลคนหนึ่ง และไต่กำไรไปขายต่อในราคา 220 บาท โดยไต่กำไรหุ้นละ 50 บาท ระยะเวลาเพียง 3 ชั่วโมง ทั้งนี้เพราะในขณะนั้นไม่มีใครทราบว่า หุ้นปูนซีเมนต์ราคาเท่าไร ราคาซื้อขายจึงเป็นไปตามความพอใจของผู้ซื้อและผู้ขาย และถึงแม้จะมีการจัดตั้งตลาดหุ้นกรุงเทพฯ ขึ้นมาแล้วก็ตาม แต่ขาดการบอกข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ที่ดีก็เปรียบเสมือนกับไม่มีการจัดตั้งตลาดหุ้นกรุงเทพฯ เลย

4. มีนักลงทุนจำนวนมากที่ทำการซื้อขายหุ้นนอกตลาดหุ้น อาจเป็นเพราะสะดวกกว่าไม่ต้องมีขบวนการมาก หากไม่รู้จักเป็นส่วนตัวกับผู้ขายก็ขอผ่านบริษัทเงินทุนและค้ำหลักทรัพย์ ซึ่งก็ได้ให้บริการที่ดีเช่นกัน และในขณะเดียวกันเมื่อมีผู้ซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านบริษัทเงินทุนและค้ำหลักทรัพย์เหล่านั้นแล้ว บริษัทพวกนี้ก็ไม่เล็งเห็นความสำคัญในการที่จะแจ้งไปยังตลาดหุ้นกรุงเทพฯ ให้ทราบถึงจำนวนการซื้อขายที่ผ่านพวกคนตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ อันแสดงให้เห็นว่าตลาดหุ้นกรุงเทพฯ ไม่มีความสำคัญในหมู่นักลงทุนและบริษัทผู้เป็นนายหน้าติดต่อซื้อขายเลย และในการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นใคร ๆ ก็ทำได้ไม่จำเป็นว่าจะต้องขายผ่านและแจ้งให้ตลาดหุ้นกรุงเทพฯ รับทราบด้วย

5. จากรายงานของตลาดหุ้นกรุงเทพฯ เองนั้นแจ้งว่ามีบริษัทที่ขึ้นทะเบียนไว้ประมาณ 30-40 บริษัท แต่ในจำนวนนี้มีหุ้นของ 7-8 บริษัทเท่านั้นที่มีคุณภาพดีพอจะซื้อขายกันได้ นอกนั้นก็เป็นที่ที่ไม่มีการซื้อขาย ทำให้ผู้ลงทุนไม่นิยมไปลงทุนซื้อ เพราะมีคุณภาพไม่เป็นที่ต้องการ ประกอบกับจำนวนอุปทานที่มีอยู่ในตลาดมีน้อยเกินกว่าที่จะดึงดูดความสนใจของนักลงทุน จึงเป็นผลทำให้ตลาดหุ้นงีบเหงา

6. เป็นการจัดตั้งของกลุ่มเอกชน ซึ่งส่วนมากเป็นชาวต่างประเทศจึงมีลักษณะเป็นการจัดตั้งเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม มีไว้เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม ขณะเดียวกันฝ่ายรัฐบาลก็มีโอกาสเข้าไปยุ่งเกี่ยว หรือทำการควบคุมการดำเนินงานของตลาดหุ้นกรุงเทพ เมื่อเป็นเช่นนั้นก็เปรียบเสมือนเป็นเพียงบริษัทที่ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนหุ้นธรรมดาบริษัทหนึ่ง ดังนั้นจึงทำให้ไม่ได้รับความสนใจจากประชาชนมากเท่าที่ควร ประกอบกับบริษัทเงินทุนในขณะนั้นก็มีจำนวนมากมาย อีกทั้งบางบริษัทยังมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันมากกว่าตลาดหุ้นกรุงเทพ และยิ่งเสนอผลตอบแทนมากกว่าดอกเบี้ยจากธนาคาร จึงเป็นการชักจูงให้ผู้ลงทุนที่มีความไม่แน่ใจนั้น ไปลงทุนกับบริษัทเงินทุนเหล่านั้นแทน เพราะได้ผลตอบแทนที่แน่นอนกว่า

7. แม้จะมีตลาดหุ้นกรุงเทพแล้วคนทั่วไปยังไม่มีความเชื่อมั่นในสภาพคล่องว่าเมื่อมีการซื้อหุ้นแล้ว หากมีความจำเป็นที่จะต้องขายหุ้นเพราะต้องการใช้เงินในเวลากระชั้นชิดก็ไม่น่าจะขายได้ทันทีกับความต้องการหรือเปล่า ทั้งยังกลัวว่าถูกกดราคาอีกด้วย โดยกลัวว่าพวกที่อยู่ในตลาดจะเป็นผู้กำหนดราคากันเอง

8. ผู้ลงทุนมีความหวาดระแวงเกรงว่าตนจะซื้อหุ้นที่ด้อยคุณภาพ ทั้งนี้ก็เพราะเกรงว่านายหน้าผู้อยู่ในตลาดหุ้น จะรู้ความเป็นไปของหุ้นแต่ละบริษัทได้ดีกว่าบุคคลภายนอก ดังนั้นหุ้นที่มีคุณภาพดี นายหน้าย่อมมีโอกาสที่จะเลือกซื้อไปก่อน ส่วนที่เหลือจึงเสนอขายต่อบุคคลภายนอก ผู้ที่ลงทุนก็เลยไม่กล้าที่จะเสี่ยงเมื่อมีความรู้สึกเช่นนั้น

9. ราคาหุ้นไม่เคลื่อนไหวอยู่กับอุปสงค์และอุปทานในตลาดอย่างแท้จริง เนื่องจากชอบกพรองต่าง ๆ ที่กล่าวมาเช่นถ้ามีการแยกหุ้น (Stock Split) หรือมีการเพิ่มทุน มีการจ่ายเงินปันผล (Stock Dividend) ย่อมที่จะต้องทำให้ราคาหุ้นลดลง หรือในทางตรงข้ามถ้าราคาตามบัญชี (Book Value) เพิ่มขึ้น ราคาหุ้นควรจะเปลี่ยนแปลงในทางที่สูงขึ้นบ้าง แต่ทั้งสองกรณีนี้ ในอดีตไม่ได้มีผลต่อราคาหุ้นเท่าใดนัก ทำให้ราคาหุ้นไม่เป็นที่ไปตามอุปสงค์ และอุปทานที่แท้จริง

10. เมื่อรัฐบาลไม่กล้าเข้ามาเกี่ยวข้องกับในการดำเนินงานของตลาดหุ้นกรุงเทพ ดังนั้นรัฐบาลจึงไม่มีบทบาทในการส่งเสริมสิ่งจูงใจในการลงทุน ให้การซื้อขายหลักทรัพย์

กว้างขวางขึ้นการดำเนินงานของตลาดหุ้นจึงยังอยู่ในวงจำกัด

11. ประชาชนโดยทั่วไปของไทย ส่วนใหญ่แล้วมักจะมีทัศนคติในการที่จะลงทุนกับการซื้อของมีค่าและที่คิมากกว่าที่จะลงทุนกับสิ่งที่ไม่มีความแน่นอน เช่น หลักทรัพย์ต่าง ๆ โดยถือว่าการซื้อขายหุ้นเป็นเพียงการซื้อขายกระดาษแผ่นหนึ่ง แต่พวกเขาเหล่านั้น ต้องการที่จะลงทุนในสิ่งที่เขาสามารถจะเห็นประโยชน์จากเงินที่ลงทุน และไวใจได้มากกว่าหลักทรัพย์ นั่นคือ การเก็งกำไรจากการซื้อขายที่คิน ส่วนหลักทรัพย์นอกจากจะได้เงินปันผลหรืออาจไม่ได้ ก็มีการเพิ่มขึ้นในมูลค่าทางบัญชีแล้วยังรวมความเสี่ยงเอาไว้ด้วย¹

12. ในปี 2512 มีการก่อตั้งบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ โดยทำเป็นธุรกิจเกี่ยวกับการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ รับประกันการซื้อ ขายหลักทรัพย์ในนามของตนเอง รวมทั้งการเป็นนายหน้า ผู้ค้า ที่ปรึกษาการลงทุน บริษัทหลักทรัพย์ที่กล่าวนี้ คือบริษัทสินอุตสาหกรรม จำกัด และบริษัท กรุงเทพมหานคร จำกัด ทั้งสองบริษัท เป็นการรวมทุนระหว่างธนาคารไทยกับธนาคารอเมริกันโดย บริษัท สินอุตสาหกรรมไทย จำกัด ระหว่างธนาคารกสิกรไทย จำกัด กับ Banker Trust Co., Ltd. ของสหรัฐอเมริกา และ Bancom Internation Co., Ltd. จากฟิลิปปินส์ บริษัท กรุงเทพมหานคร จำกัด เป็นการรวมทุนระหว่างธนาคารกรุงเทพ จำกัด กับเฟิร์ดแนชั่นแนลซิตีแบงก์ อาจกล่าวได้ว่าทั้งสองแห่งมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีกวาตลาดหุ้นกรุงเทพ ผู้ลงทุนส่วนใหญ่จะใช้บริการของบริษัททั้งสองนี้มากกว่าเพราะว่าให้บริการดีและสะดวก นอกจากสองบริษัทที่กล่าวมาก็มีบริษัททำนองเดียวกันเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมากในช่วงเวลาต่อมา

นอกจากมูลเหตุที่กล่าวมาแล้วนี้ ประกอบกับในปี 2513-2514 ภาวะเศรษฐกิจไม่ดี มีผลให้ตลาดหุ้นทรบเซา อีกทั้งมีการจัดตั้งบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ขึ้นอีกประมาณ 20 กว่าแห่ง และส่วนใหญ่ผู้ถือหุ้นใหญ่และกรรมการผู้จัดการก็มักจะเป็นบุคคลชั้นบริหาร

¹Sidney M. Robbins, Capital Market in Developing Countries, Bank of Thailand, (Bangkok : August 1970), p : 7.

ของธนาคารแห่งประเทศไทย ผลประโยชน์ที่เสนอให้ผู้ลงทุนก็อยู่ในอัตรา 9% - 12.5 ตามระยะเวลาที่ผู้ลงทุนนำเงินมาลงทุน รวมทั้งมีการใช้ธนาคารทำการอวัลด์ตัวสัญญาใช้เงินที่บริษัทออกให้แก่ผู้ลงทุน อันเป็นการค้ำประกันเงินที่นำมาลงทุนไว้กับบริษัท และเงินที่นำมาลงทุนไว้จะทำการเบิกถอนเมื่อใดก็ได้ โดยได้ผลประโยชน์ตามอัตราที่กำหนดตามระยะเวลาที่นำมาลงทุน ทำให้การซื้อขายหุ้นไม่ถกถักประกอบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำมีผลทำให้ราคาหุ้นตกต่ำตามไปควยจนทำให้บริษัทเฮาส์แมน จำกัด และบริษัทสยามอเมริกันซีเคียวริตี้ จำกัด ซึ่งเป็นนายหนาและผู้ควรายใหญ่ของเล็กกิจการไป กิจกรรมของตลาดหุ้นจึงเหลือเพียงการซื้อขายเล็ก ๆ นอย ๆ เท่านั้น โดยเฉพาะปี 2516-2517 การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหุ้นเงียบเหงามาก จนแทบจะเรียกได้ว่าไม่มีการซื้อขายกันเลย

ส่วนทำที่ของรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดหุ้น ในระยะนี้กล่าวได้ว่ารัฐบาลเริ่มเล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญของธุรกิจเงินทุน และธุรกิจหลักทรัพย์ที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคานธุรกิจหลักทรัพย์เกี่ยวกับตลาดหุ้น ดังจะเห็นได้จากในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) ได้มีการกำหนดเป้าหมายในการสะสมเงินทุนทางภาคเอกชนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาประเทศและเพื่อเป็นไปตามเป้าหมายในการพัฒนา รัฐบาลจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนเอกชน สาขาสถาบันการเงิน เมื่อปี 2510 ได้ทำการตกลงให้ธนาคารแห่งประเทศไทยวางผู้เชี่ยวชาญมาวางโครงการพัฒนาตลาดหุ้น เมื่อปี 2512 (ซึ่งเป็นระยะเวลาเดียวกับที่การจัดตั้งธุรกิจประเภทเงินทุนและหลักทรัพย์กำลังทวีจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว) และในเดือนกรกฎาคมปีเดียวกันนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้จัดตั้ง "คณะกรรมการพัฒนาตลาดหุ้น" เพื่อทำงานควบคู่กันไป

รายงานของผู้เชี่ยวชาญที่จ้างโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาตลาดหุ้นของไทยดังนี้คือ¹

¹ Sidney M. Robbins, Capital Market in Developing Countries, Bank of Thailand, (Bangkok : August 1970), p.1 - 10

1. อิทธิพลของสภาพสังคมและวัฒนธรรมทั่วไปของไทย เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ไม่นิยมการเสี่ยง พอใจรายได้ที่สม่ำเสมอและนิยมลงทุนในตลาดเงินทุนที่ไม่เป็นทางการ เช่น การให้กู้และการลงทุนซื้อที่ดินหรือเครื่องประดับ เป็นต้น

2. การขาดคุณสมบัติของสถาบันตลาดทุนในประเทศไทย โดยนัยสำคัญ 3 ประการ คือ ความคล่อง ความเป็นระเบียบ และความยุติธรรม (Fairness) ที่เห็นได้ชัดคือ การขาดความคล่องทั้งนี้เนื่องจากผู้ถือหุ้น ยังไม่สามารถเปลี่ยนใบหุ้นเป็นเงินสดได้ในเวลาอันสมควร และสถาบันข่าวนาญพิเศษที่เป็นกลไกสำคัญในตลาดหุ้นซึ่งได้แก่ ธนาคารลงทุน นายหน้า และผู้ค้ำเงิน และส่วนใหญ่เป็นของเอกชนทั้งหมด

3. ปริมาณหลักทรัพย์ที่ออกทำการซื้อขายกันได้มีอยู่ในจำนวนจำกัด เนื่องจากบริษัทที่ดำเนินงานในเมืองไทย เกือบทั้งหมดเป็นบริษัทในครอบครัว

4. ความรู้เกี่ยวกับตลาดทุน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตลาดเงิน ตลาดทุน และสถาบันการเงินต่าง ๆ ของประชาชนในประเทศไทยยังต่ำมาก ซึ่งปัญหานี้มีปรากฏอยู่ทั่วไปในประเทศที่กำลังพัฒนา

ส่วนขอเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาในการพัฒนาตลาดทุนของไทยในรายงานดังกล่าว มีดังนี้

1. ให้สิทธิประโยชน์ในด้านการเก็บบริษัทมหาชน (Public Company) และผู้ถือหุ้นในบริษัทมหาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ถือหุ้นรายย่อย

2. แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้มีกฎหมายที่เหมาะสมสำหรับเป็นหลักในการดำเนินงานของบริษัทมหาชน

3. โครงการเพิ่มปริมาณอุปสงค์และอุปทานในหลักทรัพย์

4. กำหนดมาตรการที่จะนำมาซึ่งมาตรฐานในการปฏิบัติทางบัญชี และการสอบบัญชีที่ชัดเจน

5. ปรับปรุงการดำเนินงานของสถาบันในตลาดทุนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดหุ้น เพื่อช่วยการพัฒนาตลาดการเงิน

6. แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าชาย อันกระทบกระ-
 เทือนถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกแห่งสาธารณชน และเสนอให้มีการควบคุมสถาบัน
 การเงิน โดยการกำหนดให้สถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในระบบเงิน ซึ่งยังไม่มี
 กฎหมายควบคุมโดยเฉพาะให้เข้ามาอยู่ภายใต้ การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ทางการ
 เพื่อดำเนินการให้มีการพัฒนาตลาดเงินทุน ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
 รัฐบาลจึงเริ่มเข้าควบคุมการประกอบธุรกิจเงินทุน และธุรกิจหลักทรัพย์ ในตอนปลายปี
 พ.ศ. 2514 โดยตรากฎหมายให้สถาบันทั้งหลายในตลาดเงินทุน เข้ามาอยู่ภายใต้การ
 กำกับดูแลของทางการภายใต้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 ซึ่งว่าด้วยการควบคุมกิจการ
 ค้าชาย อันกระทบกระเทือนความปลอดภัย หรือความผาสุกแห่งสาธารณชน เมื่อวันที่
 26 กรกฎาคม 2515 จากนั้นกระทรวงการคลังก็ได้ออกประกาศ กำหนดรายละเอียด
 และเงื่อนไขในการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ เมื่อวันที่ 19
 กันยายน 2515 และได้จัดตั้งตลาดหุ้นขึ้นโดยคณะกรรมการชุดที่กระทรวงการคลังแต่งตั้ง
 ขึ้น เพื่อจัดตั้งตลาดหุ้นมีหน้าที่พิจารณาจัดตั้งตลาดหุ้น ที่มีลักษณะเหมาะสมที่จะได้รับใบ
 อนุญาตจากทางการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินงานประสานกับโครงการอื่น ๆ ใน
 อันที่จะพัฒนาตลาดทุนของประเทศ ซึ่งจะเป็นแนวทางทำให้มีความเจริญและความมั่นคง
 ทางเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในเรื่องการจัดตั้งตลาดหุ้น
 จึงมีการประกาศใช้ "พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย" เมื่อวันที่ 16
 พฤษภาคม 2517 และนับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเศ
 ไทย พ.ศ. 2517 แล้ว ก็ได้มีการเตรียมการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ และการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในอันที่
 จะให้ความคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ในกรณีนี้ก็ได้มีการแต่งตั้ง
 คณะกรรมการชั่วคราวขึ้น ต่อมาจึงมีการเลือกตั้งคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่ง
 ประเทศไทยขึ้น ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง 1 คน คือ ผู้จัดการ กรรมการ
 ที่มาจากฝ่ายรัฐบาลแต่งตั้ง 4 คน และมาจากฝ่ายบริษัทสมาชิกเลือกตั้งอีก 4 คน รวม

เป็น 9 คน คณะกรรมการนอกจากผู้จัดการค่างตำแหน่งคราวละ 2 ปี¹ มีอำนาจหน้าที่ในการวางนโยบาย และควบคุมการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อเป็นศูนย์กลางของการซื้อขายหลักทรัพย์ ให้การซื้อขายหลักทรัพย์กระทำได้อย่างรวดเร็ว มีระเบียบและให้เกิดความยุติธรรม
2. เพื่อเป็นแหล่งกลางในการระดมเงินทุน จากมหาชนไปสู่ผู้ประกอบการธุรกิจ

นอกจากนี้แล้วยังมีการพิจารณาแต่งตั้งผู้จัดการเพื่อทำหน้าที่บริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายของกรรมการ และเพื่อเป็นตัวแทนของตลาดหลักทรัพย์ ในกิจการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกด้วยจนกระทั่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้เปิดทำการในวันที่ 30 เมษายน 2518 โดยมีจำนวนบริษัทจดทะเบียนและบริษัทรับอนุญาต 10 บริษัท จำนวนหลักทรัพย์จดทะเบียนและรับอนุญาต 27.48 ล้านหุ้น มูลค่าการซื้อขายหลักทรัพย์ 559.543 ล้านบาท ในปี 2518 จนถึงปี 2521 มีบริษัทจดทะเบียนและบริษัทรับอนุญาต 61 บริษัท จำนวนหลักทรัพย์จดทะเบียนและรับอนุญาต 95.25 ล้านหุ้น มูลค่าการซื้อขายหลักทรัพย์ 57,065.75 ล้านบาท²

สำหรับอนาคตของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะก้าวหน้ามากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้น และหากในอนาคตบริษัทต่าง ๆ มี

¹การคลัง, กระทรวง, แถลงข่าวกระทรวงการคลัง เรื่องพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517, 22 พฤษภาคม 2517 (อัครสำเนา)

²ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สถิติเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์ ประจำปี 2522 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ป.สัมพันธ์พาณิชย์, 2522) หน้า 29, 35, 36

ความเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับ จากการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มากขึ้นแล้ว ปริมาณหลักทรัพย์จดทะเบียนและรับอนุญาตก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนั้นยังอยู่กับความสนใจของผู้เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายรัฐบาล และเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากประชาชนโดยทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้มากขึ้น และหันมาลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทหุ้น แทนที่จะนำเงินออมไปลงทุนในหลักทรัพย์อื่น ๆ ประกอบกับการสร้างบรรยากาศในการลงทุนเป็นไปอย่างเหมาะสมแล้ว ก็จะเป็นที่เชื่อมั่นว่าในระยะยาว การพัฒนาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ย่อมจะได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายของ รัฐบาล

ตารางที่ 1

แสดงปริมาณและมูลค่าการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ *

ประจำปี	หลักทรัพย์ภาคเอกชน							หลักทรัพย์ภาครัฐ	
	จำนวน วัน ทำการ	จำนวนหุ้น (ล้านบาท)	มูลค่า (ล้านบาท)	วันที่มูลค่าสูงสุด		วันที่มูลค่าต่ำสุด		จำนวน หน่วย (ล้าน หน่วย)	มูลค่า (ล้าน บาท)
				ล้านบาท	วันที่	ล้านบาท	วันที่		
2518	166	2.97	562.05	18.18	31/7/18	0.23	28/11/18	0.957	963.38
2519	247	5.17	993.02	28.77	23/8/19	0.11	30/1/19	0.994	688.87
2520	246	97.12	26,281.07	744.38	4/11/20	1.99	4/1/20	0.590	310.18
2521	246	178.93	57,065.75	1,156.62	25/10/21	13.72	12/7/21	0.288	206.65

* ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2

แสดงการเพิ่มทุนของบริษัทจดทะเบียนและบริษัทรับอนุญาต พ.ศ. 2518 - 2521

ประจำปี	ทุนที่ประกาศเพิ่ม ¹			ทุนที่เรียกชำระ ²		
	จำนวน บริษัท	จำนวนหุ้น (ล้านหุ้น)	มูลค่าตาม ราคาตราไว้ (ล้านบาท)	จำนวนหุ้น (ล้านหุ้น)	มูลค่า	
					ตามราคาตราไว้ (ล้านบาท)	ตามราคาขาย (ล้านบาท)
2518	5	1.31	176.00	0.89	89.48	96.23
2519	5	3.62	451.89	2.53	302.52	368.81
2520	13	9.76	1,005.50	4.70	492.89	1,075.22
2521	31	108.17	10,951.50	23.41	2,373.85	4,302.20
รวม	54	122.86	12,584.89	31.53	3,258.74	5,842.46

¹ คือวันที่ประกาศเป็นเกณฑ์

² คือวันที่ชำระแล้วเป็นเกณฑ์

* ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3

แสดงจำนวนหลักทรัพย์จดทะเบียนและหลักทรัพย์รับอนุญาต

รายการ	วันเปิดตลาด 30 เม.ย.18	ณ วันสิ้นปี			
		2518	2519	2520	2521
จำนวนบริษัทจดทะเบียน	8	16	22	36	57
จำนวนบริษัทรับอนุญาต	2	5	3	3	4
รวม (บริษัท)	10	21	25	39	61
หลักทรัพย์ภาครัฐบาล:					
รวมจำนวนหลักทรัพย์	2	38	50	55	55
หลักทรัพย์ภาคเอกชน:					
จำนวนหลักทรัพย์จดทะเบียน	11	20	27	42	66
จำนวนหลักทรัพย์รับอนุญาต	3	7	5	4	5
รวมจำนวนหลักทรัพย์	14	27	32	46	71
หลักทรัพย์ภาคเอกชน:					
หุ้นสามัญ	9	21	25	38	59
หุ้นบริมสิทธิ์	1	2	2	2	3
หุ้นก	4	4	5	5	7
หน่วยลงทุน	-	-	-	1	2
รวมจำนวนหลักทรัพย์	14	27	32	46	71
ปริมาณทุนภาคเอกชน: (ลานบาท)					
หุ้นสามัญ "	25.45	35.37	39.82	49.52	82.24
หุ้นบริมสิทธิ์ "	0.14	0.19	0.19	0.19	0.26
หุ้นก "	1.89	1.89	2.04	1.98	2.75
หน่วยลงทุน "	-	-	-	5.00	10.00
จำนวนทุนจดทะเบียนและรับอนุญาต "	27.48	37.45	42.05	56.69	95.25
มูลค่าหุ้นทั้งสิ้นตามราคาที่ตราไว้ (ลานบาท)	2,261	3,261	3,827	5,034	8,553
มูลค่าหุ้นทั้งสิ้นตามราคาตลาด (ลานบาท)	5,056	5,394	7,260	19,231	133,088
ราคาตลาดสูงกว่าราคาที่ตราไว้ (เทา)	2.2	1.7	1.9	3.8	3.9

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การจัดองค์งานของตลาดหลักทรัพย์

การจัดองค์งานใหม่ of ตลาดหลักทรัพย์แบ่งโครงสร้างของการบังคับบัญชาเป็นระดับ
ดังนี้¹

1. ระดับบริหาร
2. ระดับฝ่าย
3. ระดับส่วน
4. ระดับหน่วย
5. ระดับปฏิบัติ

องค์งานในปัจจุบัน แบ่งเป็น 4 ฝ่าย 2 สำนักงานมีฐานะเทียบเท่าส่วน

1. ฝ่ายปฏิบัติการ (Operations Department)
2. ฝ่ายวิชาการและวางแผน (Research & Planning Department)
3. ฝ่ายการตรวจสอบ (Examination Department)
4. ฝ่ายธุรการ (Administrative Department)
5. สำนักผู้จัดการ (Office of the President)
6. สำนักงานกฎหมาย (Legal office)

ฝ่ายปฏิบัติการ

มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดการซื้อขายและหักบัญชีโอนหลักทรัพย์ การจดทะเบียน
โอนหุ้นและควบคุมการปฏิบัติงานเครื่องสมองกล ฝ่ายปฏิบัติการประกอบด้วย

1. ส่วนกำกับการซื้อขายและหักบัญชีโอนหุ้น (Trading Supervision and Securities Clearing Division)

¹ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย "การจัดองค์งานของตลาดหลักทรัพย์" กรุงเทพมหานคร : ตลาดหลักทรัพย์, 2522. (พิมพ์ครั้งที่ 1)

มีหน้าที่กำกับการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ ให้เกิดความ เป็นระเบียบเรียบร้อย ควบคุมการจัดทำทะเบียนเจ้าหน้าที่รับอนุญาตและเจ้าหน้าที่ฝึกงาน จัดทำรายงานการซื้อขายหลักทรัพย์ประจำวันและประจำสัปดาห์ นอกจากนี้มีหน้าที่กำกับการจัด คุ้ยการหักบัญชีโอนหุ้นที่ซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์ระหว่างสมาชิก ตลอดจนเก็บรักษาบัญชี รับ-จ่าย ยอดเงินของคุ้ยการหักบัญชีนั้น ควบคุมการรับส่งใบหุ้นและเช็คที่สมาชิก ส่งจ่ายตามยอดคุ้ยการหักบัญชี

2. ส่วนการทะเบียนหุ้น (Securities Registration Division)

มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านควบคุมการโอนหุ้น การจัดทำเตรียมข้อมูลในการทำ ทะเบียนผู้ถือหุ้น และพิมพ์ใบหุ้นเริ่มแรกให้บริษัทที่มอบหมายให้ตลาดหลักทรัพย์ ทำหน้าที่ เป็นนายทะเบียนควบคุมการจ่ายเงินปันผล การจัดสรรหุ้นใหม่เนื่องจากการเพิ่มทุนของ บริษัท ตลอดจนรับผิดชอบงานด้านอื่น ๆ ตามประเพณีปฏิบัติของนายทะเบียน

3. ส่วนคอมพิวเตอร์ (Computer Division)

มีหน้าที่ควบคุมและจัดทำเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเก็บ รักษา File ของข้อมูลที่ตรวจสอบ แล้วจะข้อมูลเข้าไปในเครื่องสมองกล ภาย ข้อมูลจากเครื่องเพื่อจัดทำพิมพ์ตามที่ได้รับมอบหมาย

ฝ่ายวิชาการและวางแผน

มีหน้าที่จัดวางแผนงานและดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย ทำการศึกษา วิเคราะห์และวิจัยเศรษฐกิจของประเทศ ติดตามภาวะธุรกิจหลักทรัพย์ ค้นคว้าศึกษาวิธี การแผนใหม่เกี่ยวกับธุรกิจหลักทรัพย์ เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการวางนโยบาย และการ ปฏิบัติงานของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวบรวมจัดทำข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จัดทำรายงานประจำเดือน รวมทั้งค้นคว้าจัดทำเอกสารวิชาการอื่น ๆ ของตลาดหลัก ทรัพย์ เพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน รวมทั้งปฏิบัติงานในค่านบริหารต่าง ๆ ให้เป็นไป ตามนโยบายทำหน้าที่กำกับควบคุมบริษัทจดทะเบียนและบริษัทรับอนุญาต ให้ปฏิบัติตาม ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของตลาดหลักทรัพย์

ฝ่ายวิชาการและวางแผนประกอบค้าย

1. ส่วนวิชาการ (Research Division)

มีหน้าที่จัดวางแผนและดำเนินงานในค่านบริหาร เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์และวิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจหลักทรัพย์ของทั้งระบบ รวบรวมจัดทำ สถิติและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่และประกอบการพิจารณาในการวางนโยบาย และการ ปฏิบัติงานของตลาดหลักทรัพย์ จัดทำเอกสารขอเขียนทางวิชาการและรายงานประจำเดือน

2. ส่วนวิเคราะห์ (Analysis Division)

มีหน้าที่พิจารณาค่าขอให้รับหลักทรัพย์ เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับ อนุญาต กำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงาน แนะนำการปฏิบัติงานของบริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทรับอนุญาตให้อยู่ในขอบเขตแห่งบทบัญญัติของกฎหมาย เกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย ติดตามราคาซื้อขาย ภาวะตลาด และลักษณะการซื้อขายเป็นรายหลักทรัพย์ รวมทั้งวิเคราะห์รายงานสภาพและปัญหาของบริษัทจดทะเบียนและรับอนุญาต ตลอดจนเสนอ มาตรการต่าง ๆ ในการแก้ไข

ฝ่ายตรวจสอบ

มีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานโดยทั่วไปของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และมีหน้าที่ดูแลแนะนำการดำเนินงานของบริษัทสมาชิก เกี่ยวกับธุรกิจหลักทรัพย์ ให้อยู่ใน ขอบเขตแห่งบทบัญญัติของกฎหมายและข้อบังคับ และระเบียบของตลาดหลักทรัพย์ ทั้งยังมี หน้าที่ตรวจสอบกิจการของบริษัทดังกล่าว

ฝ่ายตรวจสอบประกอบค้าย

1. ส่วนตรวจสอบกิจการภายใน (Internal Audit Division)

มีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ของตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย ได้แก่ การบัญชีของส่วนกลาง - ศูนย์ทะเบียนโอนหุ้นและการหักบัญชีของบริษัท

สมาชิก (Clearing) ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบคำสั่ง และวิธีการปฏิบัติที่วางไว้ ตลอดจนตรวจสอบบัญชีเอกสารต่าง ๆ ทางการเงิน ทรัพย์สินและหนี้สินของตลาดหลักทรัพย์ พร้อมทั้งทำรายงานการตรวจสอบและเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

2. ส่วนกำกับและตรวจสอบบริษัทสมาชิก (Member Examination Division)

มีหน้าที่ตรวจสอบกิจการและสินทรัพย์ของบริษัทสมาชิก แนะนำการปฏิบัติงาน และการดำเนินกิจการที่ไม่รัดกุม และฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อบริษัทจะได้มีการดำเนินงานที่มั่นคง เพื่อความปลอดภัยของนักลงทุน

ฝ่ายธุรการ

มีหน้าที่ควบคุมงานธุรการของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ฝ่ายธุรการประกอบด้วย

1. ส่วนการบัญชี (Accounts Division)

มีหน้าที่รักษาและควบคุมบัญชีต่าง ๆ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทุกประเภท ทำการเกี่ยวกับการรับและจ่ายเงิน ให้เป็นไปตามงบประมาณของตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งการจ่ายเงินตามโครงการ สวัสดิการสงเคราะห์ต่าง ๆ และทำการตรวจหลักฐาน ก่อนมีการรับหรือจ่ายเงิน ตลอดจนจัดทำรายงานงบดุลประจำปี และงบประมาณประจำปี ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. ส่วนการพนักงานและการจัดองค์การ

มีหน้าที่เกี่ยวกับการพนักงาน การจัดองค์การ การจัดทำงบประมาณ และสวัสดิการ โคนแก่ การจัดหา การคัดเลือก การบรรจุ การโยกย้าย การลา ฯลฯ ของพนักงานและลูกจ้าง คำนวณและทำบัญชีรายการเงินเดือนและค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา เงินทุนเลี้ยงชีพ ภาษีรายได้ รักษาทะเบียนประวัติ และจัดทำบัตรประจำตัวของพนักงาน และลูกจ้าง รวมทั้งการพิจารณาความดีความชอบ ตามความสามารถของพนักงาน หรือการลงโทษตามระเบียบต่าง ๆ ของตลาดหลักทรัพย์ จัดให้มีการอบรมและสัมมนาในตลาด

หลักทรัพย์ และพิจารณาส่งพนักงานไปรับการอบรมหรือสัมมนา ภายนอกสถานที่เป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม จัดการเกี่ยวกับสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้าง เช่น การรักษาพยาบาล

3. ส่วนบริการ

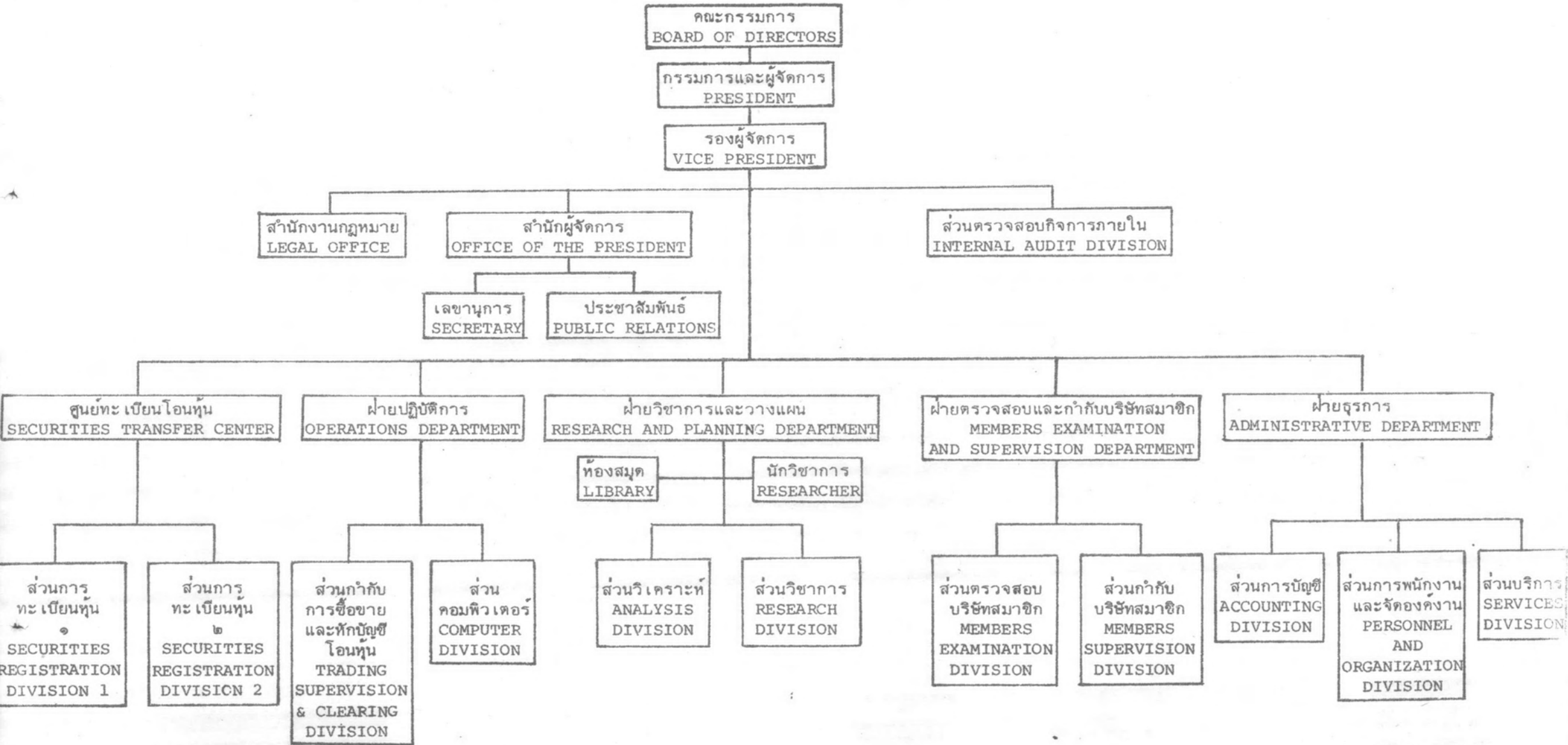
มีหน้าที่จัดการเกี่ยวกับการพัสดุ นับแต่การจัดหา การจัดเก็บ และการเบิกจ่ายพัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการดูแลจัดการเกี่ยวกับสถานที่ทำงาน ยานพาหนะ และจัดบริการเรื่องน้อกการ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการพิมพ์เอกสาร หนังสือติดต่อกองต่าง ๆ เก็บรักษาเอกสารของตลาดหลักทรัพย์ การเดินหนังสือระหว่างส่วนงาน

ส่วนงานที่มีฐานะเทียบเท่าส่วน เป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อกรรมการผู้จัดการและรองผู้จัดการของตลาดหลักทรัพย์ มีหน้าที่ ปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. สำนักผู้จัดการ (Office of the President) ประกอบด้วยงานด้านเลขานุการและประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นผลดีตามนโยบาย ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. สำนักงานกฎหมาย (Legal office) รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านนิติกรรมการพิจารณากำหนดระเบียบข้อบังคับตามกฎหมาย ตลอดจนการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ในข้อที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย รวมทั้งงานด้านเลขานุการของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ผังการจัดองค์งานของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ORGANIZATION CHART OF THE SECURITIES EXCHANGE OF THAILAND

๕ มีนาคม ๒๕๒๒

5 th March 1979

กิจการที่ทำการออกหลักทรัพย์

ก. บริษัท จำกัด

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096 บัญญัติว่า "อันว่า บริษัท จำกัด นั้นคือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยเงินทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน (หุ้นหนึ่งไม่ต่ำกว่า 5 บาท) ผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัด เพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังสงไว้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ"¹ นอกจากนี้แล้วบริษัทยังถือว่าเป็นนิติบุคคล แยกต่างหากจากผู้ถือหุ้น การเป็นเจ้าของบริษัท จำกัด มีไม่หุ้นใช้โอนกันได้เป็นหลักฐาน (หุ้นนี้จะทำการซื้อขายผ่านมือจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่งก็ได้) ดังนั้นผู้เป็นเจ้าของบริษัทก็คือ ผู้ถือหุ้นทั้งหมดซึ่งจะเป็นผู้เลือกคณะกรรมการ และกรรมการก็จะทำหน้าที่คัดเลือกเจ้าหน้าที่บริษัท ทำการดำเนินงานของบริษัทต่อไป ซึ่งในด้านการจัดการนี้ผู้ถือหุ้นไม่ได้เข้ามามีส่วนในการบริหารโดยตรง จึงทำให้บริษัทมีฐานะเป็นนิติบุคคล แยกจากผู้เป็นเจ้าของ จึงสามารถมีทรัพย์สินในนามของบริษัทเองได้ ทั้งยังมีสิทธิจะกู้ยืมหรือทำสัญญาจ้าง หรือจ้างคนงานและประกอบกิจการใดในนามของบริษัท ตามที่ใดจะทะเบียนไว้แล้วได้ทุกประการ โดยบริษัทจะต้องมีหนังสือบริคณห์สนธิ (Memorandum of Association) อันแสดงถึงจุดประสงค์และเค้าโครงการจัดตั้งบริษัทและข้อบังคับของบริษัท (Article of Association) โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องข้อบังคับในการจำหน่ายหุ้น สิทธิของผู้ถือหุ้น การบอกขายหุ้น การเรียกชำระเงินค่าหุ้น การโอนหุ้น การเปลี่ยนแปลงหุ้น เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้ว ถ้าพิจารณาตามโครงสร้างของผู้ถือหุ้น ก็แบ่งบริษัทได้เป็น

2 แบบคือ

¹ ลัก กอแสงเรือง, ผู้รวบรวม. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2518) บรรพ 1-6.

1. บริษัทมหาชน ลักษณะบริษัทมหาชนนี้ พ.ร.บ. บริษัทมหาชน จำกัด
พ.ศ. 2521 กำหนดว่า

ก. ต้องมีหุ้นที่ชำระเต็มมูลค่ารวมเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท
ข. ต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 100 คนรวมทั้งนิติบุคคล (ถ้ามี)
ค. ผู้ถือหุ้นแต่ละคนจะต้องถือหุ้น เป็นมูลค่าไม่เกินร้อยละ 0.6 ของ
จำนวนหุ้น

ง. ผู้ถือหุ้นนั้นต้องถือหุ้นรวมกันเป็นมูลค่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของ
จำนวนหุ้นที่กำหนดไว้ทั้งหมด ส่วนผู้ถือหุ้นที่เหลือ (ถ้ามี) รายหนึ่ง ๆ ให้ถือหุ้นได้ไม่
เกินร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นที่กำหนดไว้ทั้งหมด ซึ่งถ้าเป็นไปโดยลักษณะนี้แล้ว การ
จำหน่ายหรือการซื้อขายแลกเปลี่ยนหุ้นในบริษัทมหาชนจะมีสภาพความคล่องตัวสูง

2. บริษัทครอบครัว ผู้ถือหุ้นมีจำนวนน้อยราย แต่ละรายถือหุ้นจำนวนมาก
และผู้ถือหุ้นมักจะเป็นญาติพี่น้องกัน

ในบริษัทแบบครอบครัวเช่นนี้ การจำหน่ายหุ้นหรือการซื้อขายแลกเปลี่ยนหุ้น
ไม่ปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยนัก นอกจากจะเป็นการโอนให้ลูกหลานพี่น้องในตระกูลของตน

ข. รัฐวิสาหกิจ

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. 2502 ได้ให้คำจำกัด
ความคำว่ารัฐวิสาหกิจไว้ว่าเป็น "บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งทุนทั้งสิ้นเป็นของ
กระทรวง ทบวงกรมในรัฐบาล หรือกระทรวง ทบวง กรมในรัฐบาลมีทุนรวมอยู่ด้วย
เกินกว่าร้อยละห้าสิบ หรือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลใด ๆ ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วน
นิติบุคคลดังกล่าวข้างต้น มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ และให้หมายความรวมถึง
องค์การรัฐบาลหรือหน่วยงานที่รัฐบาลเป็นเจ้าของและรวมตลอดถึง บริษัทหรือห้างหุ้นส่วน
นิติบุคคลต่าง ๆ ที่องค์การรัฐบาล หรือหน่วยงานธุรกิจของรัฐบาลมีทุนรวมอยู่ด้วยเกิน

รอยละห้าสิบ"¹ ต่อมาในปีเดียวกันนั้นก็มีพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 ขึ้น และได้มีการกำหนดความหมาย ของคำว่า "รัฐวิสาหกิจ" ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่มีความหมายกว้างกว่าเดิมดังนี้คือหมายถึง²

- องค์การของรัฐบาล
- หน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ
- รัฐวิสาหกิจที่เกิดขึ้นโดยการที่รัฐบาล และ/หรือ รัฐวิสาหกิจอื่น ๆ เข้าไปร่วมทุนด้วย ซึ่งเมื่อรวมกันแล้ว จะต้องเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่าฐานะของรัฐวิสาหกิจนี้อยู่ระหว่างส่วนราชการและวิสาหกิจเอกชน ประกอบกับการที่เงินทุนของรัฐ ทำให้รัฐจำต้องเข้าไปควบคุมการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมกับเงินที่ลงทุนไป โดยกำหนดให้วิธีการปฏิบัติทางด้านการงบประมาณของรัฐวิสาหกิจต้องเป็นไปตาม พระราชบัญญัติงบประมาณ พ.ศ. 2502 และยังคงกำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจบัญชีของรัฐวิสาหกิจอีกด้วย

ค. รัฐบาล

ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณปี พ.ศ. 2502 และฉบับแก้ไขปี พ.ศ. 2503 กำหนดกฎเกณฑ์การกู้เงินของรัฐบาลเพื่อใช้จ่ายตามงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้คือ เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือเพิ่มเติมออกใช้แล้ว และปรากฏว่ารายจ่ายสูงกว่ารายได้ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อกู้เงินมาใช้จ่ายตามความจำเป็นแต่ในปีหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้นหรือเพิ่มเติมนั้น ต่อมาประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 203 ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2515 แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณเพิ่มอำนาจให้กระทรวงการคลัง

¹สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. พระราชบัญญัติสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2502 (อัครสาเนา)

²สำนักงบประมาณ. พระราชบัญญัติงบประมาณ, 2502 (อัครสาเนา)

กู้เงินไ้ภายในแต่ละปีนั้นด้วย ซึ่งก่อนหน้าที่พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณปี พ.ศ. 2502 จะออกประกาศใช้นั้น การกู้เงินภายในประเทศของรัฐบาลเพื่อใช้จ่ายตามงบประมาณนั้น ใช้วิธีกู้เงินเช่นกันแต่เป็นในระยะสั้น โดยการออกจำหน่ายตั๋วเงินคลังและเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ ตั๋วเงินคลังที่ออกจำหน่ายนั้นมีอัตราดอกเบี้ยต่ำเพียงไม่เกินร้อยละ 3 ต่อปี ประชาชนทั่วไปจึงไม่นิยมลงทุน เป็นผลให้ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องรับซื้อไว้เองทั้งหมด¹

ในปัจจุบันนี้รัฐบาลกู้เงินภายในประเทศเพื่อมาใช้จ่าย ได้ 3 ทางด้วยกันคือ

1. โดยการออกตั๋วเงินคลัง
2. โดยการออกพันธบัตรกู้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยโดยตรง
3. โดยการออกพันธบัตรเพื่อกู้เงินทั่วไป

ส่วนความหมายของหลักทรัพย์นั้น ตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 มาตรา 3 ได้บัญญัติความหมายของคำว่า "หลักทรัพย์" ไว้ให้หมายความวา หุ้ น หุ้ น กู พันธบัตร หรือตราสารอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไว้ในราชกิจจานุเบกษา

ส่วนประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องกำหนดกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 (8) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม 2515 นั้น ได้จำกัดความคำว่า "หลักทรัพย์" ให้หมายความว่า

1. ตั๋วเงินคลัง
2. พันธบัตร ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน หรือตราสารพาณิชย์อื่น

¹ธนาคารแห่งประเทศไทย. ประวัติและการดำเนินงานของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ระลึกครบรอบ 30 ปี (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2515) หน้า 68.

3. หุ้นหรือหุ้นกู้ ใบสำคัญแสดงสิทธิในหุ้นหรือหุ้นกู้ ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นหรือหุ้นกู้ หรือใบสำคัญแสดงการเช่าซื้อหุ้นหรือหุ้นกู้

4. ใบสำคัญแสดงสิทธิในเงินปันผล หรือดอกเบี้ยจากหลักทรัพย์

5. ตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิในทรัพย์สินของโครงการลงทุน ซึ่งผู้ประกอบการจัดการลงทุน ไม่ว่าในหรือนอกประเทศเป็นผู้ออก

ส่วนหลักทรัพย์ที่ออกโดยกิจการต่าง ๆ นั้น แบ่งเป็นประเภทของหลักทรัพย์ตามคุณลักษณะได้ดังนี้คือ

1. หุ้นสามัญ
2. หุ้นบุริมสิทธิ
3. หุ้นกู้
4. ตั๋วสัญญาใช้เงิน
5. พันธบัตร

ประเภทของหลักทรัพย์

ก. หุ้นสามัญ (Common Stock)¹

เป็นหุ้นที่ไหลลคมอบแทนมากที่สุด และในขณะเดียวกันก็เป็นหุ้นที่เสี่ยงที่สุดด้วยเท่าที่ผ่านมา ทิศนคติต่อหุ้นสามัญนั้นมีทั้งในแง่ดีที่สุดและแง่ร้ายที่สุดเช่นกัน ผู้ลงทุนในการซื้อหุ้นสามัญก็จะมีฐานะเป็นเจ้าของบริษัท ซึ่งหลักทรัพย์ที่ถือไว้ก็ไม่ได้ประกันอะไรให้กับผู้ถือหุ้นนั้น นอกจากสิทธิอันชอบธรรมในการมีส่วนได้ในรายได้ที่บริษัทจะได้นั้น ซึ่งถือว่าบริษัทขาดทุนผู้ถือหุ้นก็ต้องมีส่วนรับผิดชอบ อันนับเนื่องว่าผู้ถือหุ้นนั้นจะต้องมีความเสี่ยง

¹Frederick Amling, Investments: An Introduction To Analysis and Management (New York: Prentice-Hall, Englewood Cliffs, Third Edition, 1974)

ในการที่จะประสบกับการขาดทุน เพราะไม่มีอะไรแน่นอนเกี่ยวกับรายได้ของบริษัท นั้น หมายความว่าหุ้นสามัญนี้ มีสิทธิในเงินปันผลที่จะจ่ายและกำไรฝ่ายทุน (Capital Gain) เมื่อราคาหุ้นสูงขึ้น และทำการขายออกไปอย่างไม่มีขอบเขตเหมือนหุ้นอื่น ๆ กล่าวคือ ถ้าบริษัทมีกำไรมากก็จ่ายเงินปันผลมาก ตามนโยบายของบริษัทในการจ่ายเงินปันผลนั้น ราคาหุ้นก็จะทำให้หุ้นมีมูลค่าสูงขึ้น และถ้าขายออกไป กำไรฝ่ายทุนก็จะตกแก่ผู้ถือหุ้น (สำหรับหลักทรัพย์จดทะเบียนกำไรฝ่ายทุนนี้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องนำมาคำนวณเสียภาษี) แต่ถ้าเป็นกรณีหุ้นอื่น ๆ เช่น หุ้นกู้จะมีสัญญาในการจ่ายดอกเบี้ยตามอัตราที่ระบุไว้ และ ความเงื่อนไขที่บริษัทได้กำหนดไว้ ซึ่งบริษัทจะต้องรับผิดชอบในการจ่ายดอกเบี้ยแก่ผู้ถือหุ้น ชนิดนี้ไม่ว่าบริษัทจะขาดทุนก็ตาม และถ้าบริษัทเกิดขาดทุน จนต้องเลิกกิจการดำเนิน ไปได้ไม่ได้แล้ว ผู้ถือหุ้นสามัญจะได้รับส่วนที่เหลือ จากการเรียกร้องของบรรดาเจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้นกู้ หุ้นบุริมสิทธิเพราะฉะนั้นจึงมีความเสี่ยงสูงมากในหุ้นนี้ เมื่อผู้ลงทุนซื้อหุ้นสามัญ แล้ว เขาก็จะได้รับใบหุ้นที่แสดงความเป็นเจ้าของ แสดงว่าเขามีส่วนในกิจการนั้น ใบ ทุนจะบอกถึงจำนวนหุ้นที่ผู้ลงทุนซื้อมูลค่าหุ้น (Par Value) ทุนจดทะเบียนระบุชื่อผู้ถือหุ้น ลายเซ็นกรรมการ เป็นต้น และเมื่อเป็นหุ้นที่ทำการซื้อขายในตลาด (ไม่ใช่หุ้นที่ออก ใหม่ซึ่งซื้อจากบริษัทโดยตรง) ชื่อเจ้าของใหม่และจำนวนหุ้นที่เขาซื้อ จะถูกจดไว้ในสมุด ทะเบียนหุ้นของหน่วยโอนหุ้น ใบหุ้นของเจ้าของหุ้นคนเก่าก็จะถูกยกเลิกและใบหุ้นใหม่จะถูกส่ง มา ให้กับผู้ถือหุ้นคนใหม่หลังจากผ่านกรรมวิธีตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน ในใบหุ้นเก่า จากฝ่ายทะเบียนหุ้นแล้ว

อาจสรุปสิทธิของผู้ถือหุ้นได้ดังนี้ คือ

1. สิทธิในการออกเสียง (Voting Rights) เลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อเป็นตัวแทนในการดำเนินงานของบริษัท
2. สิทธิจะได้รับส่วนแบ่งกำไร ในรูปของเงินปันผล ตามที่คณะกรรมการ ของบริษัทประกาศ ซึ่งเงินปันผล (Dividend) คือผลตอบแทนจากการลงทุนซื้อหุ้นสามัญ อย่างไม่หนึ่ง นอกจากกำไรฝ่ายทุน (Capital Gain) โดยทั่วไปไม่มีข้อกำหนดความบริษัท

จะต้องจ่ายเงินปันผลจำนวนเท่าใด และมีความสม่ำเสมอในการจ่ายแต่อย่างไร แต่ส่วนใหญ่แล้วนโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัท จะพิจารณาถึงความต้องการที่จะใช้เงินทุนว่ามีมากน้อยเพียงใด หมายความว่าในปีใดที่บริษัทต้องการใช้เงินทุน บริษัทอาจจะกั้นเงินกำไรไว้ใช้จ่ายหรือขยายกิจการโดยจะจ่ายเงินปันผลในอัตราต่ำหรืออาจไม่จ่ายเลยในกรณีที่บริษัทขาดทุน แต่อาจจะจ่ายเงินปันผลในอัตราที่สูงพอสมควรในปีต่อมา ซึ่งอาจจะตั้งข้อสงสัยได้ว่า บริษัทที่กำลังขยายกิจการอาจจะจ่ายเงินปันผลต่ำ ทั้งนี้เพื่อนำเงินกำไรที่ได้นี้ ยกเป็นเงินกำไรสะสมเพื่อนำไปใช้เป็นเงินทุนแทนการหาเงินจากภายนอกแต่อย่างไรก็ตามบริษัทใหญ่ ๆ ที่ดำเนินกิจการมานาน และมีประวัติการดำเนินงานที่ดี และมีฐานะการเงินที่มั่นคงมักจะจ่ายเงินปันผลสม่ำเสมอ และในอัตราที่สูงและคงที่ หรือจ่ายในอัตราที่เพิ่มขึ้นเท่ากันทุกปี

การจ่ายเงินปันผลของหุ้นสามัญ นอกจากจะจ่ายในรูปของเงินสดแล้ว ยังจ่ายเป็นหุ้นสามัญได้อีก เรียกว่าหุ้นปันผล (Stock Dividend) ซึ่งจ่ายในอัตราที่กำหนด เช่น ธนาคารกรุงเทพ จำกัด การจ่ายเงินปันผลในปี 2518 ในอัตรา 21.5% ได้มีการจ่ายเงินปันผลเป็นเงินสดในอัตราหุ้นละ 11.5% และในรูปหุ้นสามัญ 10% โดยเป็นการจ่ายเงินปันผลสำหรับ

ครึ่งปีแรก	10.5%	เป็นเงินสด	5.5%	หุ้นปันผล	5%
ครึ่งปีหลัง	11%	เป็นเงินสด	6%	หุ้นปันผล	5%

3. สิทธิในการซื้อหุ้นใหม่ (Rights) เมื่อบริษัทตกลงที่จะเพิ่มทุนโดยออกหุ้นใหม่ ผู้ถือหุ้นเดิมมีสิทธิตามกฎหมายที่จะซื้อหุ้นออกใหม่ เหตุผลที่ให้สิทธินี้ เนื่องจากผู้ถือหุ้นเดิม มีสิทธิเรียกร้องในสินทรัพย์และกำไรสะสมในอัตราส่วนหนึ่ง และมีสิทธิในการออกเสียงในอัตราส่วนหนึ่ง เช่นกัน การเพิ่มทุนของบริษัทจะทำให้อัตราส่วนในสินทรัพย์และกำไรสะสม ตลอดจนสิทธิในการออกเสียงของผู้ถือหุ้นเดิมลดลง ทั้งนี้เพราะจำนวนผู้ถือหุ้นจะมีมากขึ้น การให้สิทธินี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นเดิมรักษาสัดส่วนของตนในสินทรัพย์กำไรสะสม และการออกเสียงนั่นเอง นอกจากนี้บางบริษัทอาจจะให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ถือหุ้นเดิมที่จะซื้อหุ้นใหม่ ในราคาต่ำกว่าราคาเสนอขายแก่ประชาชน เช่น

บริษัท ก. เสนอขายหุ้นสามัญราคาหุ้นละ 110 บาท ราคาตราไว้นั้นละ 100 บาท
ให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ถือหุ้นเดิมที่จะซื้อหุ้นออกใหม่นี้ในราคาตราไว้อัตรา 5 หุ้นต่อ 1 หุ้น
คือผู้ถือหุ้นเดิมจะมีสิทธิซื้อหุ้นใหม่ในราคาตราไว้นั้น 1 หุ้นต่อหุ้นเดิมที่เขาถือไว้ 5 หุ้น เป็นคน
สำหรับในศาลากลางจังหวัดแห่งประเทศไทย บริษัทอุตสาหกรรมทำเครื่องแก้วไทย จำกัด
ได้ให้สิทธิผู้ถือหุ้นเดิมจองซื้อหุ้นใหม่ได้ในอัตรา 4 ต่อ 1 กล่าวคือ ถ้าถือหุ้นเดิมไว้ 4
หุ้น ซื้อได้ 1 หุ้นในอัตราตามมูลค่าที่ตราไว้เท่ากับ 100 บาทในเดือนสิงหาคม 2518

4. ถ้ามีมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้เลิกกิจการ ผู้ถือหุ้นสามัญจะมีส่วนในสินทรัพย์
สุทธิตามอัตราส่วนของหุ้นที่ถืออยู่ ภายหลังจากจ่ายชำระเจ้าหนี้ หนี้ และหุ้นบุริมสิทธิ
เรียบร้อยแล้ว

ข. หุ้นบุริมสิทธิ (Preferred Stock)

ลักษณะของหุ้นบุริมสิทธิเป็นส่วนผสม ระหว่างหุ้นกู้และหุ้นสามัญ ถ้ามองใน
แง่ว่าผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ มีสิทธิเรียกร้องทรัพย์สินของบริษัทและสิทธิอื่น ๆ เหมือนหุ้น
เช่น สิทธิไคร้เงินปันผลในจำนวนแน่นอน และก่อนหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิจะมีลักษณะ
คล้ายหุ้นกู้ แต่ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิไม่มีหลักประกันว่าจะได้รับเงินปันผลตามที่กำหนดไว้ทุกปี
บริษัทจะจ่ายเงินปันผลต่อเมื่อบริษัทมีกำไร และคณะกรรมการอนุมัติให้จ่ายและเงินปันผล
ที่จ่ายนั้น ต้องจ่ายจากกำไรหลังจากหักภาษีเงินได้หุ้นบุริมสิทธิจะมีลักษณะคล้ายหุ้นสามัญ
หุ้นบุริมสิทธิอาจจำแนกได้ดังนี้

1. หุ้นบุริมสิทธิชนิดสะสมเงินปันผล (Cumulative Preferred Stock)
คือหุ้นบุริมสิทธิที่มีสิทธิไคร้เงินปันผลในจำนวนแน่นอน ถ้าในปีใดที่บริษัทมีกำไรน้อยไม่
สามารถจะจ่ายในปีนั้นได้ บริษัทจะจ่ายแทนให้ในปีต่อไป ก่อนที่จะพิจารณาจ่ายเงินปัน
ผลให้แก่หุ้นสามัญ จำนวนเงินปันผลค้างจ่ายสำหรับหุ้นบุริมสิทธินี้ บริษัทจะต้องหมายเหตุ
ในงบการเงินของบริษัทด้วย

2. หุ้นบุริมสิทธิชนิดมีสิทธิรับเงินปันผลเพิ่มเติม (Participating Preferred
Stock) คือหุ้นบุริมสิทธิชนิดที่มีสิทธิไคร้เงินปันผลเพิ่มเติม นอกจากที่กำหนดไว้มีสิทธิ

ที่จะได้รับเงินปันผล เพิ่มตามส่วนของเงินปันผลที่จะจ่ายให้แก่หุ้นสามัญอีกด้วย เช่นหุ้นบุริมสิทธิชนิดนี้มีสิทธิได้รับเงินปันผลเพิ่มเติมร้อยละ 8 คือ ผู้ถือหุ้นจะได้รับเงินปันผลร้อยละ 8 ก่อนที่หุ้นสามัญจะได้รับเงินปันผล และบริษัทที่มีกำไรมากต้องการจ่ายเงินปันผลพิเศษแก่หุ้นสามัญอีกร้อยละ 3 หุ้นบุริมสิทธิชนิดนี้มีสิทธิได้รับเงินปันผลเพิ่มเติมอีกแก่การให้สิทธิเช่นนี้ไม่เป็นที่ยอมรับในทางปฏิบัติ เพราะเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิได้มีส่วนแบ่งในกำไรหักเหี่ยกับหุ้นสามัญ ทั้ง ๆ ที่อัตราการเสี่ยงของหุ้นชนิดนี้ต่ำกว่าหุ้นสามัญ

3. หุ้นบุริมสิทธิที่อาจเปลี่ยนเป็นหุ้นสามัญได้ (Convertible Preferred Stock) หุ้นบุริมสิทธิชนิดนี้คือหุ้นบุริมสิทธิที่มีสิทธิแลกเป็นหุ้นสามัญได้ แต่เมื่อแลกเปลี่ยนเป็นหุ้นสามัญแล้วไม่มีสิทธิจะแลกลับเป็นหุ้นบุริมสิทธิได้อีก สิทธินี้ทำให้ผู้ถือหุ้นแน่ใจว่าเมื่อคนมีฐานะเป็นผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ คนจะได้รับเงินปันผลตามที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นสิทธิของบริษัทที่จะจ่าย หรือไม่จ่ายก็ได้ ในระหว่างที่คนถือหุ้นบุริมสิทธิอยู่นั้น คนจะมีโอกาสสังเกตการเปลี่ยนแปลงของหุ้นสามัญว่าเป็นเช่นไร ถ้าบริษัทดำเนินกิจการได้เจริญก้าวหน้า รายได้ต่อหุ้นสูงจ่ายเงินปันผลในอัตราสูง ราคาหุ้นสามัญเพิ่มขึ้น ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิก็อาจจะใช้สิทธินี้แลกเป็นหุ้นสามัญได้ บริษัทมักจะกำหนดอัตราส่วนไว้ เช่นหุ้นบุริมสิทธิ 2 หุ้นต่อหุ้นสามัญ 1 หุ้น เป็นต้น และอาจจะกำหนดระยะเวลาไว้ด้วย เช่น หลังจากจำหน่ายหุ้นบุริมสิทธิแล้ว 3 ปี เป็นต้น การแลกเปลี่ยนหุ้นสามัญจะทำให้ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิเดิม ซึ่งกลายเป็นผู้ถือหุ้นสามัญมีส่วนกำไรสะสมของบริษัท เช่นเดียวกับผู้ถือหุ้นสามัญเดิม การใช้สิทธิแลกเปลี่ยนเป็นหุ้นสามัญได้นี้ เปรียบเสมือนว่าบริษัทให้สัญญาแก่ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิว่าเมื่อบริษัทดำเนินงานดีขึ้น บริษัทก็มีได้ก็คืนผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิที่จะได้มีส่วนในกำไรที่เพิ่มขึ้น เช่น หุ้นบุริมสิทธิของบริษัทเบอร์ลียุกเกอร์ จำกัด เป็นต้น

4. หุ้นบุริมสิทธิที่อาจไถ่ถอนคืนได้ (Redeemable Preferred Stock) หุ้นบุริมสิทธิชนิดนี้บริษัทอาจกำหนดได้ในราคาที่สูงกว่ามูลค่าหุ้นที่ตราไว้ ถ้าในขณะไถ่ถอนคืนนั้นยังมีเงินปันผลค้างจ่ายอยู่ บริษัทจำเป็นต้องจ่ายเงินปันผลที่ค้างจ่ายนั้นด้วย

ค. หุ้นกู้ (Bond/Debenture)

ผู้ถือหุ้นกู้มีฐานะเป็นเจ้าหนี้บริษัท โดยบริษัทให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนนั้นตามกำหนด และในระหว่างที่หุ้นกูบริษัทยังมีอายุอยู่ บริษัทจะจ่ายดอกเบี้ยเป็นการตอบแทนในอัตราที่กำหนดไว้และในระยะเวลาที่บ่งไว้เช่นกัน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1229 บัญญัติไว้ว่า "บริษัทจะออกหุ้นกู้ไม่ได้เว้นแต่จะมีมติพิเศษ" และมาตรา 1230 บัญญัติไว้ว่า "จำนวนเงินที่จะออกหุ้นกุนั้น ท่านมิให้เกินจำนวนอันไต่ส่งเข้าในทุนของบริษัทแล้ว ถ้าบัญชีงบดุลครั้งที่สุดแสดงจำนวนสินทรัพย์वालคณอยลงไปกว่าจำนวนเงิน อันไต่ส่งเข้าในทุนของบริษัทแล้วไซ้ ท่านมิให้กำหนดจำนวนเงินที่จะออกหุ้น ให้เกินกว่าจำนวนราคาสินทรัพย์นั้น" และมาตรา 1231 บัญญัติไว้ว่า "มูลค่าหุ้นกู้ใบหนึ่งท่านมิให้ต่ำกว่าหาสิบบาทหุ้นทุก ๆ หุ้นต้องส่งใช้เงิน"

ทั้ง 3 มาตรา นี้ แสดงถึงลักษณะสำคัญของหุ้นกู้ ดังนี้

1. บริษัทจะออกหุ้นกู้ได้ต่อเมื่อมีมติพิเศษของที่ประชุมใหญ่ ผู้ถือหุ้นของบริษัทให้ออกหุ้นกู้
2. จำนวนเงินที่จะออกหุ้นกู้ ต้องไม่ให้เกินจำนวนเงินที่ไต่ส่งเข้าในทุนของบริษัทแล้ว บริษัทที่ยังเรียกเงินค่าหุ้นสามัญไม่ได้เต็มมูลค่าสามารถออกหุ้นกู้ได้ แต่จะออกเกินกว่าจำนวนเงินที่เรียกไต่แล้วจากผู้ถือหุ้นสามัญไม่ได้ และในงบดุลครั้งสุดท้ายของบริษัทแสดงสินทรัพย์ว่ามีน้อยกว่าที่ไต่ส่งเข้าในทุนบริษัทแล้ว จำนวนเงินที่ออกหุ้นกุนั้นจะเกินกว่าจำนวนสินทรัพย์ไม่ได้
3. มูลค่าหุ้นกู้ หุ้น ๆ หนึ่งต้องไม่ต่ำกว่าหาสิบบาท
4. หุ้นทุก ๆ หุ้นต้องส่งใช้เป็นเงินสดเสมอไป

นอกจากลักษณะดังกล่าวแล้ว อาจจะมีข้อตกลงพิเศษของบริษัทเกี่ยวกับการออกหุ้นกู้ เป็นคนว่า การจำกัดการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นสามัญตลอดอายุของหุ้นกู้ หรือข้อกำหนดความคงรักษาระดับสินทรัพย์เกินสะพัด หรือเงินสดมีให้ลดต่ำกว่าอัตราที่ตกลงกัน

หรือการกันเงินสำรองจากกำไรสะสมเพื่อไถถอนหุ้นกู้ที่ครบกำหนด ชอตกลงเหล่านี้ เพื่อคุ้มครองผู้ถือหุ้น เพราะหุ้นส่วนมากมีระยะกำหนดไว้นานอาจถึง 20 ปี

ถ้าเกิดกรณีที่บริษัทต้องประสบความยุ่งยากทางการเงิน ไม่สามารถชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นได้ ผู้ถือหุ้นอาจจะฟ้องร้องบริษัทได้ แต่ในทางปฏิบัติเป็นวิธีสุดท้ายที่ผู้ถือหุ้นจะทำเมื่อลงทุนซื้อหุ้นผู้ถือหุ้นหวังจะได้รับชำระดอกเบี้ยและเงินต้นตามกำหนด และบริษัทที่ออกหุ้นมักจะไม่เพิ่มความมั่นใจแก่ผู้ถือหุ้น โดยจำกัดให้มีการชำระคืนการชำระดอกเบี้ยและเงินต้น โดยธนาคารพาณิชย์

ง. ตั๋วสัญญาใช้เงิน (Promissory Note)¹

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 898 บัญญัติว่า

"อันตั๋วเงินตามความหมายนี้มี 3 ประเภท ประเภทหนึ่งคือ ตั๋วแลกเงิน ประเภทหนึ่งคือตั๋วสัญญาใช้เงิน ประเภทหนึ่งคือเช็ค" ตามมาตรา 982 บัญญัติว่า "อันว่าตั๋วสัญญาใช้เงิน คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ออกตั๋วให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือใช้ให้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับเงิน"

ตามบทบัญญัติกฎหมาย จะเห็นว่า ตั๋วสัญญาใช้เงินมีผู้สัญญาเพียงสองฝ่าย คือผู้ออกตั๋วและผู้ทรงตั๋ว ซึ่งผู้ทรงตั๋วจะต้องระบุในตั๋วสัญญาใช้นั้น ตั๋วสัญญาใช้เงินจะออกให้แก่ผู้ถือไม่ไค และเนื่องจากตั๋วสัญญาใช้เงินจะระบุวันเวลาที่ผู้ออกตั๋วสัญญาจะจ่ายเงินให้แก่ผู้ทรงตั๋ว ดังนั้นตั๋วสัญญาใช้เงินจึงมีอายุต่าง ๆ กัน อาจนับเป็นเครื่องมือเครดิต (Credit Instruments)

¹ สัก กอแสงเรือง, ผู้รวบรวม. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2518) บรรพ 1-6

หรือเครื่องมือในตลาดทุน (Capital Market Instruments) ก็ได้ ทั้งนี้
แล้วแต่อายุของตัวสัญญาใช้เงินนั้น

จ. พันธบัตร¹

ตราสารทางการเงินที่แสดงสิทธิในหนี้ ถ้าเป็นธุรกิจเอกชนออกเรียกว่าหุ้นกู้
แต่ถ้ารัฐบาลออกเรียกว่า พันธบัตรรัฐบาล (Government Bond) ภาครัฐ
วิสาหกิจเป็นผู้ออกก็เรียกว่าพันธบัตรเช่นกัน เช่น พันธบัตรเพื่อการลงทุนของการไฟฟ้า
ฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ดังนั้น ลักษณะโดยทั่วไปของพันธบัตร และหุ้นกู่จะเหมือนกัน คือ ผู้ถือหุ้นหรือ
พันธบัตรนั้นมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ แต่เนื่องจากคุณสมบัติของผู้ออกแตกต่างกัน คุณสมบัติของ
หลักทรัพย์ย่อมแตกต่างกันไปด้วย

พันธบัตรรัฐบาลถือเป็นหลักทรัพย์ที่มั่นคงที่สุด ในบรรดาหลักทรัพย์ทั้งหลายและ
มีคุณสมบัติพิเศษกว่าหลักทรัพย์อื่น ๆ คือ

- ก. ใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้ยืมได้
- ข. ถือเป็นหลักทรัพย์ที่ไม่เสี่ยงตามกฎหมายธนาคารพาณิชย์
- ค. ดอกเบี้ยที่ได้รับจากพันธบัตรรัฐบาลได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงิน
ได้ (ยกเว้นเฉพาะผู้ถือที่เป็นบุคคลธรรมดา) ตามประมวลรัษฎากรที่ใช้อยู่ในขณะนี้

เราอาจแบ่งประเภทพันธบัตรรัฐบาลตามเจตนาจ่ายเงินจากผู้ออกได้กว้าง ๆ เป็น
2 กรณี คือ

- ก. พันธบัตรที่รัฐบาลได้ทำความตกลงกู้เงินโดยตรงจากธนาคารแห่ง

¹ ลักคณา ศรีสุลลานนท์ "การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ในประเทศไทย" (วิทยานิตยสารปริทัศน์ฉบับพิเศษ แผนกวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517) หน้า 18

ประเทศไทย

ข. พันธบัตรที่ออกจำหน่ายเพื่อกู้เงินทั่วไป รวมทั้งธนาคารแห่ง

ประเทศไทย

เราอาจสรุปความแตกต่างระหว่างพันธบัตรกับหุ้นได้ดังนี้คือ พันธบัตรเป็นหลัก
ฐานแห่งหนี้ ส่วนหุ้นเป็นหลักฐานของการเป็นเจ้าของ ถ้ามีข้อกำหนดซึ่งระบุความสัมพันธ์
ต่อเจ้าหนี้ว่ามีสัญญาจ่ายดอกเบี้ย หรือคืนเงินต้นไว้ในหลักทรัพย์นั้นถือว่าเป็นพันธบัตร ไม่ใช่
หุ้น

ราคาหลักทรัพย์

ราคาหลักทรัพย์อาจแบ่งตามประเภทของหลักทรัพย์ได้ดังนี้ คือ

ก. ราคาตราไว้ (Par Value)

เป็นราคาที่ตราไว้ในใบหุ้น คือ จำนวนเงินที่พิมพ์ไว้ในใบหุ้น หรืออาจจะให้
คำจำกัดความของราคาที่ตราไว้ได้ว่า "เป็นหุ้นตามกฎหมายต่อหุ้นหนึ่งหุ้นของบริษัท"
และบริษัทจะต้องได้รับชำระเงินจำนวนนั้นจากผู้ซื้อหุ้นเพื่อทำให้หุ้นนั้นเป็นหุ้นที่ชำระเงินครบ
บัญชีหุ้นของบริษัทจะต้องแสดงมูลค่าเท่ากับราคาที่ตราไว้ในใบหุ้นนั้นทั้งหมดที่ออกจำหน่าย
เช่น หุ้นสามัญมูลค่าหุ้นละ 50 บาท หุ้นจดทะเบียน 8,000 หุ้น ออกจำหน่ายและ
ชำระเงินครบแล้ว 8,000 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้ต้องแสดงในบัญชีเท่ากับ 400,000 บาท

ข. ราคาไถถอน (Redemption Value Or Call Price)

ในการออกหุ้นบุริมสิทธิ บริษัทอาจกำหนดความบริษัทจะใช้เงินคืนหุ้นเหล่านั้น
ในราคาสูงกว่ามูลค่าที่กำหนดไว้ว่าจะไถ่คืน ซึ่งเรียกว่า "ราคาไถถอน" แต่ราคา
ไถถอนสำหรับการใช้คืนหุ้นเช่นนี้ ไม่มีสำหรับหุ้นสามัญ ตัวอย่างของหุ้นที่มีราคาไถถอน
เช่น หุ้นบุริมสิทธิราคาตราไว้ 100 บาท แต่ราคาไถถอนอาจจะเป็น 110 บาท

ค. ราคาตามบัญชี (Book Value)

ราคานี้จะคำนวณได้จากงบการเงินของบริษัท คือบุคคล โดยการนำสินทรัพย์ทั้งหมดหักด้วยหนี้สินที่เหลือคือสินทรัพย์สุทธิ หรือส่วนของผู้ถือหุ้นหารด้วยจำนวนหุ้นทั้งหมดที่บริษัทมีอยู่ราคาในบัญชีอาจจะสูงหรือต่ำกว่าราคาตลาดของหุ้นก็ได้

ง. ราคาชำระบัญชี (Liquidation Value)

ราคาชำระบัญชีต่อหุ้นคือ ราคาประมาณจำนวนเงินที่แต่ละหุ้นจะได้รับ ถ้าบริษัทเลิกลมกิจการและเปลี่ยนสินทรัพย์ทั้งหมดเป็นเงินสด จ่ายชำระหนี้สินทั้งหมดที่เหลือแบ่งตามจำนวนหุ้น คืนให้แก่ผู้ถือหุ้น ราคาชำระบัญชีต่างกับราคาตามบัญชีในข้อที่ว่า ราคาชำระบัญชีเป็นราคาที่ประมาณว่าจะได้รับเมื่อจำเป็นต้องขายสินทรัพย์เหล่านั้น ซึ่งอาจจะขายได้สูงหรือต่ำกว่าราคาที่แสดงไว้ในบัญชีนั้น แต่ราคาตามบัญชีเป็นราคาที่คิดตามมูลค่าของสินทรัพย์ที่แสดงไว้ในบัญชี ซึ่งในบัญชีอาจจะแสดงราคาสินทรัพย์นั้นได้หลายราคา เช่น ราคาตลาด ราคาหุ้น เป็นต้น

จ. มูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value)

คือราคาที่คำนวณได้จากการประเมินปัจจัยหลายประเภท เช่นฐานะการเงินของบริษัท สมรรถภาพในการหากำไร ความสามารถในการบริหารงาน ความเป็นผู้นำของบริษัทเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งในอุตสาหกรรมเดียวกัน การคาดคะเนความน่าจะเป็นไปของอุตสาหกรรม เป็นต้น การคำนวณหาราคาที่แท้จริงนี้เป็นเรื่องที่ยากมาก แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่ลงทุนซื้อหลักทรัพย์จะต้องพิจารณาราคาที่แท้จริงนี้ควบคู่ไปกับราคาตลาดเสมอ

ฉ. ราคาตลาด (Market Value)

เป็นราคาที่เกิดขึ้นจากการต่อรองระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย โดยทั้งสองฝ่ายจะต่อรองราคาจนได้ราคาทั้งสองฝ่ายพอใจโดย

1. ทางด้านผู้ซื้อจะเสนอซื้อในราคาที่ตนต้องการจะซื้อ เรียกว่า ราคาเสนอซื้อ (Bid Price)

2. ส่วนทางด้านผู้ขายก็จะเสนอขายในราคาที่สูงที่ตนต้องการ

จะขาย เรียกว่า ราคาเสนอขาย (Asked Price or Offer Price)

ดังนั้นราคาเสนอซื้อ กับเสนอขาย จึงไม่จำเป็นต้องเท่ากัน ยกตัวอย่าง
เช่น

ราคาสุดท้ายของการซื้อขายกันแล้ว	178
ผู้ซื้ออาจเสนอซื้อในราคา	177
ส่วนผู้เสนอขายอาจเสนอขายในราคา	178 เซนเต็ม

และเมื่อต่างคนต่างต้องการที่จะซื้อและขาย ณ ราคาที่ตนเสนอ การซื้อขายย่อมเกิดขึ้น
ไม่ได้จนกว่าจะมีฝ่ายหนึ่งยอมให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง โดยผู้ซื้ออาจจะยอมซื้อในราคา 178
หรือผู้ขายยอมขายในราคา 177

เมื่อมีการซื้อขายเกิดขึ้นแล้ว ราคาที่เกิดจากการตกลงซื้อขายกันแล้ว เรียกว่า
ราคาตลาด ซึ่งอาจจะเสนอขายในราคาสูงขึ้นไปอีก และเมื่อมีการซื้อขายเกิดขึ้น
แล้ว อาจเสนอขายในราคาที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ถ้ามีอุปสงค์มาก โดยผู้ซื้อมยอมซื้อใน
ราคาที่สูงขึ้นนั้น ๆ ถ้ามีอุปสงค์น้อยราคาอาจลดต่ำลง โดยผู้เสนอซื้อจะเสนอซื้อใน
อัตราที่ลดลงเรื่อย ๆ และเมื่อผู้ขายยอมขายในราคาที่ลดลงราคาก็จะลดลงเรื่อย ๆ
ดังนั้น ราคาตลาดของหลักทรัพย์ในวันนั้น ๆ จะมีราคาที่สูงสุด และมีราคาที่ต่ำสุด

ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีการเคลื่อนไหวขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งขึ้นอยู่กับ
การแก่งกำไรภาวะการณ์และสภาพตลาดในช่วงเวลาการซื้อขายนั้น ๆ รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ
อีกมากที่จะมากระทบราคาของหลักทรัพย์ ดังนั้นราคาหลักทรัพย์จึงเป็นสิ่งที่ทำการคาด
คะเนให้ถูกต้องและแน่นอนลงไปไม่ได้ว่าควรจะมีราคาเท่าใดจะคำนวณได้แต่โดยประมาณ
เท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาของหุ้นสามัญ มักจะมีการเคลื่อนไหวมากกว่าราคาของ
หุ้นกู้ พันธบัตร และหุ้นบุริมสิทธิ เป็นต้น